

การศึกษาโฉมใหม่ : ทักษะแห่ง อนาคตใหม่ในศตวรรษที่ 21

21ST Century Skills

นางสาวดารณี เกิดพิพัฒน์
พนักงานคุมประพฤติชำนาญการพิเศษ

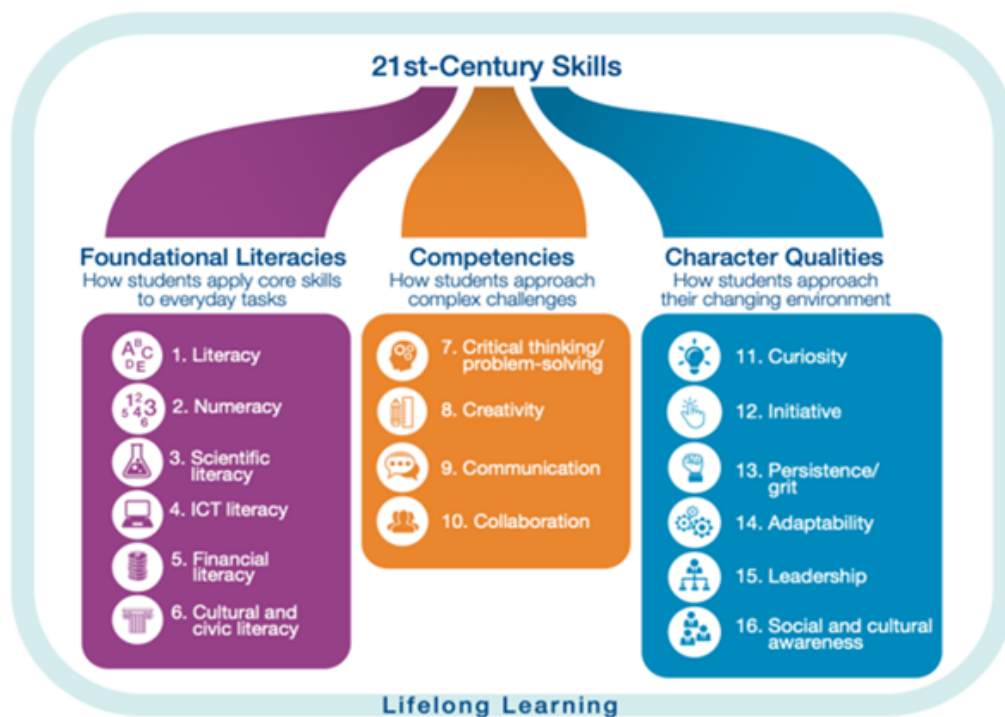
หลังจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 โลกของเรา มีการเปลี่ยนแปลงต่างๆ เกิดขึ้นมากมาย โดยเฉพาะเทคโนโลยีที่พัฒนา ไปอย่างก้าวกระโดด ชี้ให้เห็นว่าทักษะแห่งอนาคตใหม่ในศตวรรษที่ 21 (21ST Century Skills) มีความสำคัญกับการใช้ชีวิตของคนในปัจจุบัน อย่างมาก ทำให้ทุกภาคส่วนต้องเร่งปรับตัวเพื่อเอาตัวรอดต่อสถานการณ์ ของโลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว แรงงานในทุกช่วงวัยต้องพัฒนา ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงนี้ ด้วยการสร้างทักษะใหม่ที่เป็น รวมถึงการเรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่ต้องนำมาประยุกต์ใช้กับการทำงาน ดังนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องเร่งดำเนินการปรับบทบาทการเรียนการสอน ของเด็กและเยาวชนในปัจจุบันให้เข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ และพัฒนาทักษะ เพื่อเตรียมความพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลง และตอบโจทย์ตลาด แรงงานในอนาคต รวมถึงการพัฒนาประเทศตามแนวคิดการพัฒนาทักษะ และการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Life-Long Learning) เพื่อการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ(1) ซึ่งสังคมโลกในอนาคต จะมีความ ก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการสื่อสารเป็นอย่างมาก สังคมโลกจะแคบลงมีการลื่นไหลระหว่างวัฒนธรรมมากขึ้น และการเมือง แบบเสรีประชาธิปไตย จะได้รับความนิยมและเป็นที่ยอมรับทั่วโลก(2)

มีการคาดการณ์ว่าโลกการศึกษาหลัง COVID-19 การศึกษาของเด็กยุค Generation Alpha หรือ เด็กในยุค Gen Alpha คือ เด็กที่เกิดในปี พ.ศ.2553 หรือ ค.ศ. 2010 จนถึงปัจจุบัน จะเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน (Project-based Learning) โดยเฉพาะทักษะการทำงานที่สอดคล้องกับการดำเนินชีวิต (Real World) จะถูกใช้มากขึ้น มีวิธีการเรียนรู้และพัฒนาตนเองจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เน้นผลต่อผู้เรียน เป็นการศึกษาแบบองค์รวมและบูรณาการ ที่มุ่งยกระดับงานให้เป็นแรงงานคุณภาพ (Knowledge workers) ที่เข้มแข็ง และช่วยผลักดันให้ผลิตผลทางการศึกษาตอบสนองความต้องการของโลกที่เปลี่ยนแปลงจึงจำเป็นต้องพัฒนาทักษะเพื่อเตรียมความพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ เห็นได้จากงานวิจัยของ World Economic Forum (2016) ได้กำหนดทักษะแห่งอนาคตใหม่ในศตวรรษที่ 21 (21ST Century Skills) มีทั้งหมด 16 ทักษะ โดยสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่มใหญ่ๆ (3,4) ได้แก่

1. Foundational Literacies กลุ่มทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต้องใช้เนื่องจากเทคโนโลยีและความรู้ใหม่ๆ ได้ก่อให้เกิดบริบทการใช้ชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ซึ่งทักษะที่จำเป็นในการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ได้แก่ การใช้ภาษา (Literacy) การคำนวณ (Numeracy) การใช้เทคโนโลยี (ICT Literacy) การใช้วิทยาศาสตร์กับสิ่งรอบตัว (Scientific Literacy) การเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและวัฒนธรรม (Cultural & Civic Literacy) หรือแม้กระทั่ง การจัดการด้านการเงิน (Financial Literacy)

2. Competencies กลุ่มทักษะที่ต้องนำมาใช้ในการจัดการกับปัญหาหรือความท้าทายที่ต้องเจอในชีวิต ซึ่งความท้าทายในโลกปัจจุบันจะมีความซับซ้อนมากขึ้นกว่าเดิมเมื่อเทียบกับความท้าทายในโลกเก่า โดยกลุ่มทักษะนี้จะเป็นทักษะสำคัญที่ใช้ร่วมกันในการวิเคราะห์ปัญหาให้ถูกจุด (Critical Thinking) สร้างวิธีการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ (Creativity) รวมทั้งสื่อสารและทำงานร่วมกับผู้อื่น (Communication & Collaboration) เพื่อแก้ปัญหา นั้นให้ได้

3. Character Qualities กลุ่มทักษะที่ใช้ในการจัดการตัวเองกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว เช่น ความอยากรู้อยากเห็น (Curiosity) การริเริ่มสร้างสรรค์ (Initiative) ความพยายามในการบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ (Persistence/Grit) ความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสังคมและสภาพแวดล้อม (Adaptability) ความเป็นผู้นำ (Leadership) และความตระหนักถึงสังคมและวัฒนธรรม (Social & Cultural Awareness) ด้วยเหตุว่าความรวดเร็วของสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปทำให้เด็กยุคใหม่ต้องก้าวตามให้ทัน ทักษะเหล่านี้จึงมีความสำคัญมากขึ้น เพื่อที่จะได้ไม่เป็นคนติดตามหลังคนอื่นอยู่เสมอ และเป็นคนที่มีคุณภาพ (Character Qualities) นั้นเอง(5)

Note: ICT stands for information and communications technology.

นอกจากนี้การศึกษาในเทรนด์อนาคตจะเปลี่ยนจากระบบฐานความรู้ (knowledge based) เป็นแบบภูมิปัญญา (wisdom based) และกระบวนการคิด (thinking based) นั่นคือ จะไม่ได้เป็นการเรียนเพื่อให้ได้ความรู้ แต่เพียงอย่างเดียว แต่ต้องมีความฉลาดและสามารถพัฒนาให้เกิดความแตกฉานทางความคิดได้มากขึ้น นอกจากองค์ความรู้ต่างๆ ในอนาคตที่ต้องเตรียมให้กับเด็กและเยาวชนแล้วยังต้องมีการพัฒนาทักษะการใช้ชีวิตร่วมด้วย(6) และควรปรับ mindset ของเด็กและเยาวชนให้พร้อมเรียนรู้ และเสริมทักษะเพิ่มเติมเพื่อเป็นวัคซีนสร้างภูมิคุ้มกันและพัฒนาตัวเองให้สอดคล้องกับยุคดิจิทัล (digitalization) เพื่อสร้างโอกาสในชีวิตการทำงานข้างหน้า (Building Back Better) ได้แก่ ทักษะในด้านเทคโนโลยี ทักษะในด้านภาษา และทักษะความเป็นผู้นำ ซึ่งประเทศต่างๆ ได้มีการกำหนดทิศทางการศึกษาในอนาคตแล้ว อย่างเช่น ประเทศสิงคโปร์ตัดสินใจที่เน้นทางดิจิทัล ประเทศเยอรมนีเน้นทางอุตสาหกรรมพลังงานสะอาด(7) เป็นต้น

ดังนั้นประเทศไทย การพัฒนาเด็กและเยาวชนถือเป็นแนวนโยบายที่สำคัญของชาติ ซึ่งจะต้องกำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติทุกฉบับอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งแนวนโยบายในการปกป้อง คุ้มครอง และแก้ไขบำบัด พิ้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด และภาครัฐได้มีความพยายามพัฒนาหน่วยงานภายในกระบวนการยุติธรรมเด็กและเยาวชน รวมถึงวางนโยบายต่างๆ เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้รับประโยชน์สูงสุดที่เป็นไปตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. 1989 (Convention on the Rights of the Child) ที่ได้กำหนดให้สิทธิในการพัฒนาตนเองของเด็กเป็นสิทธิขั้นพื้นฐาน (Fundamental Rights) โดยเน้นว่าเด็กมีสิทธิได้รับการศึกษาเพื่อให้เด็กได้พัฒนาบุคลิกภาพ ความสามารถพิเศษ และความสามารถทางด้านร่างกายและจิตใจของเด็ก ให้เต็มศักยภาพของแต่ละคน(8)

จากข้อมูลสถิติจำนวนเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีโดย
สถานพินิจฯ ทั่วประเทศ ปีงบประมาณ 2565 ทั้งหมด 12,192 คดี
พบว่า มีการศึกษาระดับมัธยมมากที่สุด 6,306 คดี คิดเป็นร้อยละ 51.72
ของคดีทั้งหมด รองลงมามีการศึกษาระดับประถมศึกษา 2,142 คดี
คิดเป็นร้อยละ 17.57 ซึ่งคดีส่วนใหญ่เป็นคดีที่เป็นนักเรียน / ผู้ฝึกงาน
มากที่สุด 4,036 คดี คิดเป็นร้อยละ 33.10 ของคดีทั้งหมด(9)
ดังนั้น กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนซึ่งเป็นองค์กรสำคัญที่มี
ภารกิจในการพัฒนาแก้ไขเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด และมีพระราช
บัญญัติการบริหารการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด
พ.ศ.2561 ที่มีเจตนารมณ์เพื่อให้เกิดกลไกในการบริหารการแก้ไขบำบัด
ฟื้นฟูเด็กและเยาวชนในเชิงบูรณาการเป็นไปอย่างต่อเนื่อง และ
มีประสิทธิภาพอันจะเป็นประโยชน์ในการคุ้มครองสวัสดิภาพของเด็กและ
เยาวชนและความสงบเรียบร้อยของสังคมนั้น ในทางปฏิบัติการพินิจฯ
ได้จัดทำระเบียบกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนว่าด้วยหลักสูตร
การฝึกอบรมเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2554 ขึ้น ประกอบด้วยหลักสูตร
ด้านการบำบัดฟื้นฟูพฤติกรรมและอารมณ์เด็กและเยาวชน และหลักสูตร
ด้านการจัดการศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชน เพื่อช่วยให้เด็กและเยาวชน
สามารถกลับมาดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างเป็นปกติสุขและไม่กลับมา
กระทำความผิดซ้ำอีก

จากที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้น เป็นประเด็นความท้าทายเชิง
ยุทธศาสตร์ที่กรมพินิจฯ ต้องนำเทรนด์การศึกษาในศตวรรษที่ 21
มาร่วมออกแบบการจัดการเรียนการสอนแก่เด็กและเยาวชนที่กระทำผิด
ในระหว่างถูกควบคุมตัว เพื่อตอบโจทย์เป้าหมายของเด็กและสังคม
ยุคใหม่ ให้เด็กและเยาวชนเข้ารับการฝึกอบรมที่เหมาะสมกับอายุ
สภาพร่างกาย สภาพจิตใจ วุฒิภาวะ ปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอน
เพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนแบบองค์รวม (Holistic Education)
โดยให้ตอบสนองความต้องการของเด็กและเยาวชน และตอบสนอง
ความต้องการของตลาดแรงงานได้อย่างแท้จริง หรือเพื่อสนับสนุน
ให้เด็กและเยาวชนได้ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นเมื่อได้รับการปล่อยตัว
รวมถึงได้รับการปลูกฝังความรู้ ทักษะ ทักษะชีวิต และค่านิยมต่าง ๆ
เพื่อให้สามารถเติบโตและใช้ชีวิตได้อย่างมีความสุขและพร้อมรับมือ
ต่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคตด้วยเช่นกัน

เอกสารอ้างอิง

(1) The Story Thailand (2565) : พารู้จัก 3 แพลตฟอร์ม Reskill – Upskill – Newskill ตอบโจทย์โลกอนาคต.

<https://www.thestorythailand.com/11/09/2021/41154/>

(2) ศิริรินทร์รา กลักโพธิ์ : การศึกษาไทยในอนาคต.

<https://www.gotoknow.org/posts/479616>

(3) ยืน ภู่วรรณ .คิวกิกครีเอทีฟ. :ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 คืออะไร? และมีอะไรบ้าง?. สืบค้นจาก <https://corporate.baseplayhouse.co/21st-century-skill>.

(4) World Economic Forum March (2016): **Fostering Social and Emotional Learning through Technology**

(5) Partnership for 21st Century Learning (P21) : **Framework for 21st Century Learning**

(6) กรุงเทพธุรกิจ (2565) : 4 เทรนด์การศึกษายุคใหม่ ที่น่าจับตามอง ผลิตคนรุ่นใหม่แบบ Lifeline Learning. สืบค้นจาก

<https://www.bangkokbiznews.com/health/education/1038840>

(7) กองบรรณาธิการ The 101 World (2564) : ‘โรคใหม่’ สร้าง ‘โลกแห่งการเรียนรู้ใหม่’ : อนาคตการศึกษาไทยยุคหลัง COVID-19. สืบค้นจาก

<https://www.eef.or.th/future-of-thai-education-after-covid19>

(8) กรุงเทพธุรกิจ (2565) : การศึกษาโฉมใหม่ที่สนองต่อเป้าหมายของ เด็กยุคใหม่. สืบค้นจาก <https://www.sobkroo.com/article/detail.asp?id=6589>

(9) กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม (2565) : สถิติคดีกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ปี 2565. สืบค้นจาก <https://www.djop.go>.